

SŁOWACJA

VLASTIMIL KOVALČÍK

Wiekowa i wiekopomna jest droga Słowacji do niepodległości. Na przestrzeni wieków człowiek tej ziemi wytwarzał i tworzy dzieła kultury i sztuki własnej proveniencji. Jedną z dyscyplin tychże jest literatura, a w niej poezja...

Geograficzna, etniczna i duchowa bliskość polskiej kultury wpływała sprzyjająco na formowanie się polonistycznych zainteresowań Kovalčíka, które nabyły systematycznego i trwałego charakteru.

prof. J. Hvišč (SAN)

Vlastimil Kovalčík urodził się w Matiaszowcach na Słowacji (Zamagurze). Po studiach pedagogicznych ukończył słowakistykę i rusycystykę na Uniwersytecie J.A. Komenskiego w Bratysławie, również filozofię (zaocznie).

Poeta, eseista, krytyk i teoretyk literatury, tłumacz i edytor, twórca oryginalnej i osobiwej liryki poetyckiej, którą nazywa poezjofilią. Artysta słowa nieprzeciętny. Pracował w wydawnictwie „Slovenský spisovateľ”, w miesięczniku „Slovenské pohľady” i „Literárním týždenníku”.

Jest autorem ośmiu tomów poezji, wyboru *Sedemriečie*, dwu książek socjologiczno-esekistycznych, edytorskiego wyboru z dzieła S. B. Hrobonia i czternastu przekładowych publikacji książkowych z poezji francuskiej, polskiej, serbołużyckiej i słowińskiej. Debiutował zbiorem wierszy *Wstępowanie do herbu* (1965), który stał się zapowiedzią słowackiej liryki filozoficzno-poetyckiej.

Kovalčík wysoko ceni mądrość słowa, czystość myśli i umiejętność formułowania zasadniczej istoty rzeczy – a już to samo w sobie jest sztuką. W dowód uznania uhonorowany został Nagrodą „SSS” – Stowarzyszenia Pisarzy Słowackich, Nagrodą im. Jana Hollego, medalem „Zasłużony dla kultury polskiej” i orderem Krzyża Rycerskiego Rzeczypospolitej Polskiej.

Poezji publikuje względnie mało. Dowód: chcę mówić tylko wtedy, kiedy mam coś do powiedzenia i nie powtarzać się. Nie chcę być epigonem samego siebie.

Vlastimil Kovalčík w rozmowie z Daną Podracką Nazwać to podstawowe (w: „Literární týždenník”, maj 1999)

„Oryginalny autorski rękopis...To nie leciutki obłoczek unoszący się pośród słów, raczej ciężka mgła, dym po wielkim pożarze. Autor obciąża słowa, próbuje je wywabić z zasiedziałych

pozycji... przemienia ciało w słowo, a za pośrednictwem słowa szuka sensu bytu – podobnie jak u nieszczęsnego Syzyfa. Owe poszukiwania transformuje do pytań, na które nie ma odpowiedzi artykułowanych językiem – odwieczna ironia ludzkiego istnienia – nie ma odpowiedzi, rodzą się nowe pytania...

Autor jest nasycony filozofią od głębokiego wczoraj po głębokie jutro...

Fundamentem twórczości Kovalčika jest napięcie między słowem i ogniem, między poezją i ontologią.

Poezjologii Kovalčika sekundują młyny kamienia, jaskinia, zwierciadła, dzwony, gwiazdy – tajemnica bytu.”

Vlado Puchala Wytrwałość nie tylko do pytań
(w: *Kulturný život*, 1993, nr 24)

BIBLIOGRAFIA

POEZJA

- Wstępowanie do herbu 1965
- Medium 1968
- Zwierciadło coraz płytsze 1970
- Alethea 1971
- Gorejąca rękojeść 1974
- Żywica 1979
- Wytrwałość do pytań 1988
- Siedmimowie, wybór 1989
- Odbicie ognia 1993

ESEISTYKA

- Na progu północy 1983
- Pod herbem północy 1998

EDYTORSTWO

- *S. B. Hroboň* Iskiernik

PRZEKŁADY POEZJI

- *Z. Bienkowski* Spektrum 1966
- *T. Karpowicz* Ciężki las 1969
- *C. K. Norwid* Nieposkromione źródło 1974
- *W. Broniewski* Czerwony kielich 1976
- *J. Supervielle* Apel 1980
- *K. Lorenc* Głębokie klucze 1984
- *F. Ponge* Tłocznikiem rzeczy 1986
- *T. Śliwiak* Znaki obecności 1987

- J. Udović Dary 1990
- K. Wojtyła Brzegi duszy 1990
- J. Twardowski Serce z piekła wydobyte 1994
- K. Wojtyła Głębie jasności 1994
- M. Grześczak Biała aż czarna jasność 1995
- Cz. Miłosz Wybór poezji 1997
- W. Szymborska Wybór poezji 1998

DANA PODRACKÁ

„Każdy naród ma własnych twórców, którzy sławią dobre imię swojej ziemi, wzbogacają kulturę świata. Ma ich i Słowacja, niewielki przecież naród w sercu Europy, który od ponad tysiąca lat wybija się i pod koniec XX wieku wybił się na niepodległość, której gwarantem jest człowiek, jego intelekt, kultura, mądrość...

W filmie Hanáka *Obrazy starego świata* występują starzy ludzie ze swoimi wartościami, które jakoby zanikały razem z nimi i to wprost na naszych oczach. Każda generacja ma własny lub przejęty obraz świata. Każda kultura go ma, musi go mieć, bowiem doświadczenie kultur wytworzyło archetypowe, zmitologizowane obrazy świata, które są uniwersalne — np. Stare i Nowe Prawo.

Sądzę, że obrazowość jest naszym przeznaczeniem. Współczesny obraz świata, to świat techniki. Octavio Paz mówi, iż technika nie zaprzecza obrazowi świata, a możliwa jest dlatego, że obraz znika. Wizyjność (wideoklipy, wideofilmy) jakoby była antyformą domagającą się obrazu, który z naszego wnętrza znika. Technika stwarza swój własny wytwór — paradoks: im więcej obrazów wytworzy, tym jest ich mniej!

Stąd tak wielka rola poety i pisarza w świecie, który nadchodzi. Oni właśnie są i będą strażnikami tych obrazów, które uchronią kulturę od wewnątrz, w jej niewidzialnej klatce, jak opłatek światła, wznoszący się nad prądem, nad głębią...”

*D. Podracká w dialogu: Obrazowość jest naszym przeznaczeniem
(w: kwartalnik „Literika” 1998, nr 1)*

Dana Podracká (1954) pochodzi z Bańskiej Szczawnicy na Słowacji. Uprawia poezję głębokiej refleksji nad światem, w tym i kondycji psychofizycznej kobiety, pisze literaturę dla dzieci, przekłada literaturę polską na język słowacki. Uczestniczy w międzynarodowych imprezach poetyckich Brzegu, Budziszyna, Poznania, Warszawy.

PUBLIKACJE KSIĄŻKOWE:

POEZJA

- Kochanka księżycy 1981 (*Nagroda I. Kraski*)
- Goście zimy 1984
- Rubikon 1938
- Grizzly w śpiącym domu 1991 (*Nagroda SSS-SPS*)
- Grzech 1996
- Imię 1999

DLA DZIECI

- Góra sowy 1984
- Telefon pończoszki 1987 (*Nagroda Wydawnictwa ML*)
- Niecierpliwy pierwszak 1993
- Paradis (*zbiór felietonów i rozmów o literaturze z V. Minaczem*) 1998